

سنجش نقش پایداری اکولوژیکی شهری در افزایش میزان پایداری شهری با تاکید بر شاخص های اقتصادی (مطالعه موردی: منطقه یک کلانشهر تبریز)

حسن محمود زاده^{۱*}، مهدی هریسچیان^۲

۱- استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه تبریز (mahmoudzadeh@tabrizu.ac.ir)

۲- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران (heris.mahdi1400@yahoo.com)

چکیده

با افزایش جمعیت شهری و دخل و تصرفات انسانی در محیط های شهری در طی دهه های اخیر، پایداری شهری در معرض دگرگونیهای بنیادی ناگواری قرار گرفته است. که با ادامه این روند زندگی انسانی و شهری دچار خلل شده و تا مرز ناپایداری شهری پیش خواهد رفت. بنابراین شهر و محیط های شهری باید در مسیر پایداری شهری حرکت کند تا بتواند زندگی را برای ساکنین خود در طی دهه های آتی تضمین نماید. هدف از این پژوهش، سنجش نقش پایداری اکولوژیکی شهری با توجه به شاخص های اقتصادی در افزایش میزان پایداری شهری منطقه یک کلانشهر تبریز می باشد. این پژوهش از نظر روش، توصیفی- تحلیلی و از نظر ماهیت کاربردی - عملی است. داده های مورد نیاز با استفاده از مطالعات کتابخانه ای، بررسی های میدانی و به کمک پرسشنامه محقق ساخته، در سطح خانوار گردآوری شده است. بدین ترتیب که جامعه آماری ۶۳۱۶۶ خانوار ساکن منطقه یک تبریز است که حجم نمونه طبق فرمول کوکران معادل ۳۸۲ خانوار برآورد شده است. روش نمونه گیری تصادفی ساده است. تحلیل داده ها با روش های آماری توصیفی و استنباطی در محیط نرم افزار SPSS انجام شده و در محیط GIS بصری سازی شده است. نتایج پژوهش نشان می دهد که راهکارهای پایداری اکولوژیکی شهری در افزایش میزان پایداری شهری نقش فزاینده ای دارد. بطوری که در بین شاخص های پایداری اکولوژیکی از حیث اقتصادی، شاخص های قیمت تمام شده هر متر مربع واحدهای مسکونی محلات منطقه یک، کیفیت سیستم سرمایشی و گرمایشی واحدهای مسکونی منطقه یک، کیفیت دسترسی به خدمات زیر بنایی (آب، برق، گاز، تلفن، پست و اینترنت) در منطقه یک از حیث اقتصادی به ترتیب در بین شاخص های مذکور بیشترین تاثیر را در افزایش میزان پایداری شهری داشته اند.

واژه های کلیدی: پایداری اکولوژیکی، پایداری اقتصادی، پایداری شهری، کلانشهر تبریز

۱- مقدمه

شهر سیستمی است در نهایت پیچیدگی که به واسطه شرایط اجتماعی، اقتصادی، محیطی، ارتباطات و فرآیندها شکل یافته است (Fargkou, 2009:26). شهرنشینی هم به عنوان دومین انقلاب در فرهنگ انسان، باعث دگرگونی در روابط متقابل انسان ها با یکدیگر شده، با افزایش جمعیت شهرنشین، بهره برداری از محیط تشدید می گردد. در چند دهه گذشته رشد شتابان شهرنشینی و گسترش فعالیت های صنعتی، زیرساخت های شهری را کاهش و ضایعات زیست محیطی را افزایش داده است و شهرها به طور فزاینده ای در معرض بحران های ناگوار به ویژه در کشورهای در حال توسعه هستند (فیروزی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۴). جوامع شهری امروز با مسائلی همچون فقر و بی عدالتی، از هم پاشیده شدن روابط اجتماعی، تخریب محیط زیست، از بین